

➤ ISO 37001:2025 Anti-bribery management systems - Requirements with guidance for use มาตรฐานระบบการจัดการต่อต้านการติดสินบน

การติดสินบนเป็นปัญหาร้ายแรงระดับโลกที่มีความซับซ้อน เป็นการเข้าไปทำลายการพัฒนาของสังคม แทรกแซงกระบวนการเศรษฐกิจ และสร้างอุปสรรคแก่ความยุติธรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อที่เชื่อถือได้ในด้านต่าง ๆ รวมถึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการ และอาจเกิดความสูญเสียทั้งในด้านชีวิตและทรัพย์สิน การติดสินบนยังทำให้เกิดความเสี่ยงถึงความเชื่อมั่นขององค์กร และขัดขวางการดำเนินงานของตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ

การติดสินบนมักเกิดขึ้นจากการให้หรือรับเงินในการกระทำที่ไม่ถูกต้องหรือผิดกฎหมาย ทำให้เกิดการทุจริตขึ้นได้ การทุจริตสามารถเกิดขึ้นในหลายรูปแบบ เช่น การโกงการจัดหาสัญญา การทุจริตทางธุรกิจ หรือการทุจริตภาครัฐ โดยมีการติดสินบนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเหล่านี้ การป้องกันและต่อสู้กับการติดสินบนและการทุจริตต้องมีการวางแผนและนำมาตราการต่าง ๆ ให้เหมาะสมเพื่อป้องกันและต่อสู้กับทั้งสองปรากฏการณ์นี้

ในขณะที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ระบุว่า การติดสินบนเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชัน เพราะเป็นการนำเสนอ สัญญาว่าจะให้ผลประโยชน์ในรูปแบบของเงินหรือสิ่งตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคล หรือองค์กรธุรกิจทั้งโดยทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อแลกเปลี่ยนหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองต้องการ ในขณะที่มีข้อมูลจากธนาคารโลก ประเมินว่า ในแต่ละปีมีองค์กรธุรกิจกว่า 50% จ่ายเงินเพื่อติดสินบนปีละ 1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ หรือ 3% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมโลก ซึ่งจะสร้างปัญหามากมาย ไม่ใช่เพียงความน่าเชื่อถือขององค์กรเท่านั้น แต่เป็นปัญหาความไม่เป็นธรรมในการดำเนินธุรกิจ การพัฒนาการแข่งขันของประเทศ และเป็นอุปสรรคในการแก้ปัญหาความยากจนโลกด้วย ทำให้สหประชาชาติ (UN) และองค์การเพื่อการร่วมมือและพัฒนาเศรษฐกิจ (OECD) ได้จัดการประชุม เพื่อหาวิธีปราบปรามและป้องกันการติดสินบนอย่างจริงจัง ๆ หลายประเทศเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น เรียกว่า การให้สินบนเป็นปรากฏการณ์ที่แพร่หลายในทุกประเทศทั่วโลก ในขณะที่ ISO ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว ดังนั้นจึงมีการสร้างข้อกำหนดการป้องกัน ตรวจสอบ และการจัดการความเสี่ยงในการติดสินบนในองค์กร ด้วยมาตรฐานสากลที่เรียกว่า ISO 37001 มาตรฐานระบบการจัดการต่อต้านการติดสินบน (anti-bribery management systems) ที่เพิ่งประกาศใช้ประมาณ 5 ปี เป็นมาตรฐานที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการการต่อต้านการติดสินบนที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดี เพื่อต่อต้านคอร์รัปชันที่สามารถนำไปประยุกต์ ใช้ได้กับทุกองค์กร

มาตรฐานระบบการจัดการต่อต้านการติดสินบน (ISO 37001:2025 Anti-bribery management systems - Requirements with guidance for use) เป็นมาตรฐานสากลที่พัฒนาขึ้นโดยองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน (ISO) โดย ISO Technical Committee ISO/PC 278 (ปัจจุบันอยู่ภายใต้ TC 309 ด้านการกำกับดูแลองค์กร) โดยได้รับแรงบันดาลใจจากแนวทางของ OECD, ICC, Transparency International และแนวปฏิบัติจากหน่วยงาน เช่น DOJ และ SEC ของสหรัฐฯ เป็นต้น มาตรฐานระบบการจัดการต่อต้านการติดสินบน ISO 37001 เป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการกำหนดแนวทางและมาตรการเพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อการทุจริตและการติดสินบน อาทิเช่น

- **ความเสี่ยงทางกฎหมาย** : การทุจริตและการติดสินบนเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย และผู้ที่กลายเป็นผู้กระทำการเหล่านี้ อาจต้องเผชิญกับความเสี่ยงทางกฎหมาย เช่น การถูกดำเนินคดีในศาล การปรับ หรือการลงโทษอื่น ๆ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อองค์กรและบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นต้น
- **ความเสี่ยงทางธุรกิจ** : การทุจริตและการติดสินบนอาจมีผลกระทบทางธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญ เช่น การสูญเสียชื่อเสียง การสูญเสียลูกค้า การเสียหายทางการเงิน และความเสี่ยงในการทำธุรกิจในอนาคต การจัดการความเสี่ยงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อลดผลกระทบทางธุรกิจที่อาจเกิดขึ้น
- **การส่งเสริมความซื่อสัตย์และความโปร่งใส** : การต่อสู้กับการติดสินบนและการทุจริตช่วยสร้างความซื่อสัตย์และความโปร่งใสในองค์กรและสังคม ทำให้มีการส่งเสริมความเชื่อมั่นของประชาชนและสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมและธุรกิจ

รัฐบาลของทั่วโลกได้ทำการกระตุ้นและสนับสนุนให้มีการกำหนดกฎหมายและข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อต่อสู้กับการทุจริตและการติดสินบน ตัวอย่างเช่น องค์กร OECD และ UN ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตทั้งในระดับองค์กรและบุคคล อย่างไรก็ตาม กฎหมายอย่างเดียวอาจจะไม่เพียงพอในการแก้ไขปัญหาการทุจริตได้อย่างครบถ้วน องค์กรต้องรับผิดชอบและมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบในการต่อสู้กับการทุจริต โดยการสร้างวัฒนธรรมของความซื่อสัตย์ ความโปร่งใส และการปฏิบัติตามกฎหมาย

มาตรฐานระบบการจัดการต่อต้านการติดสินบน (ISO 37001:2025 Anti-bribery management systems - Requirements with guidance for use) เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อ 15 ตุลาคม 2016 ในชื่อ ISO 37001:2016 เพื่อเป็นแนวทางการสร้างระบบป้องกันและปราบปรามสินบน (Anti-Bribery Management System - ABMS) และฉบับปรับปรุงล่าสุดคือ ISO 37001:2025 ซึ่งได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องสถานการณ์ในโลกปัจจุบัน

สาระสำคัญและประโยชน์ของมาตรฐานระบบการจัดการต่อต้านการติดสินบน

มาตรฐานระบบการจัดการการต่อต้านการติดสินบน (ISO 37001 : Anti-Bribery Management Systems) เป็นมาตรฐานระบบบริหารจัดการ โดยประกอบด้วยโครงสร้างหลัก 10 ข้อ ตาม High-Level Structure (HLS) เช่นเดียวกับ ISO 9001 ISO 14001 เน้นการวิเคราะห์บริบทองค์กร การมีส่วนร่วมของผู้นำ ความเสี่ยงและการวางแผน การควบคุมทางการเงินและที่ไม่ใช่ทางการเงิน การตรวจสอบภายใน การฝึกอบรม และการปรับปรุงระบบอย่างต่อเนื่อง มาตรฐาน ISO 37001 มีความสำคัญต่อองค์กรอย่างยิ่งในการบริหารจัดการการต่อต้านการติดสินบนที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ดี เพื่อต่อต้านคอร์รัปชัน การนำมาตรฐานนี้มาใช้มีข้อดีและความสำคัญดังนี้:

- เป็นแนวทางการดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุตามความต้องการของลูกค้า
- ประหยัดต้นทุนและลดความเสี่ยงการติดสินบน
- ปรับปรุงประสิทธิภาพและสมรรถนะขององค์กร
- สร้างภาพลักษณ์ที่ดี และชื่อเสียงขององค์กรได้
- สามารถปกป้องผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก ชื่อเสียง แบนด์/ตราสินค้า และกิจกรรมที่เพิ่มคุณค่าขององค์กร
- ส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่น ความน่าเชื่อถือ และความโปร่งใสในองค์กร
- เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
- ช่วยให้องค์กรมีขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน

Standard Warning System ของกฎระเบียบนี้ คือ

- การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยพิจารณาจาก**เกณฑ์ระยะเวลาที่เหลือนก่อนที่จะสิ้นสุดระยะเปลี่ยนถ่าย (Transition Period)** ของมาตรฐานที่มีการประกาศใช้ใหม่ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวเข้าสู่มาตรฐานที่ประกาศใช้ใหม่ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และ**เกณฑ์ระดับของการเปลี่ยนแปลงมาตรฐาน** ซึ่งจะพิจารณาจากสาระสำคัญของมาตรฐานที่มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงว่าอยู่ในระดับที่มีนัยสำคัญมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสามารถ และทรัพยากรที่ใช้ในการปรับเปลี่ยนระบบเพื่อเข้าสู่มาตรฐานฯ ที่มีการประกาศใช้ใหม่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ แล้วพบว่า มาตรฐาน ISO 37001:2025 อยู่ใน**ระดับการเตือนภัยที่ต้องเร่งดำเนินการ** ซึ่งเป็นผลมาจาก
 - มาตรฐานฉบับนี้ ประกาศใช้แล้ว เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2568 และมีระยะเวลาเปลี่ยนถ่าย (Transition Period) 2 ปี ซึ่งจะสิ้นสุดระยะเวลาเปลี่ยนถ่ายในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2570 สำหรับมาตรฐานฉบับปรับปรุงปี 2025 มีการเปลี่ยนแปลงของข้อกำหนดมาตรฐานที่สำคัญดังนี้
 - เพิ่มประเด็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ใน Clause 4.1 และ 4.2 โดยให้พิจารณาความเสี่ยงและความคาดหวังด้านภูมิอากาศที่อาจเกี่ยวข้อง
 - วัฒนธรรมความซื่อสัตย์ (Anti - Bribery Culture) เพิ่มข้อย่อย 5.3.1 การสร้างวัฒนธรรมคุณธรรม และจริยธรรมองค์กร
 - ปรับปรุงการจัดการความขัดแย้งทางผลประโยชน์ เน้นวิธีการระบุ จัดการ และควบคุม Conflict of interest โดยเฉพาะในการตรวจ Due Diligence Clause 8.2
 - ความชัดเจนบทบาท Anti - Bribery Function กำหนดบทบาทหน้าที่ให้มีความชัดเจน

- ปรับเปลี่ยนโครงสร้างให้สอดคล้องกับ High Level Structure / Harmonized Structure (HS) เช่น Clause 6.3 (Planning Changes) Clause 8.4 (Non - financial controls : M&A) Clause 7.3.3 เพิ่มเรื่องการฝึกอบรม Business Partners และการสลับลำดับ Clause ในหัวข้อ 10
 - เพิ่มเติมแนวทางการตรวจสอบภายใน (Internal Audits) และ KPI โดยเน้นความถี่ในการตรวจสอบภายในและการประเมินผล KPI และกระบวนการตรวจสอบต่าง ๆ ที่มีความเข้มงวดมากขึ้น
- การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงพิจารณาว่าอยู่ในระดับมีนัยสำคัญ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถของผู้ประกอบการในการปรับเปลี่ยนระบบให้เข้าสู่มาตรฐานที่ประกาศใช้ใหม่ ผลการประเมินในแต่ละมุมมองผลกระทบมีรายละเอียดดังตาราง

องค์ประกอบ	การวิเคราะห์	ระดับผลกระทบ (สูง-ปานกลาง-ต่ำ)
1. ด้านระยะเวลา	ISO 37001:2025 ประกาศใช้ เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2568 และมีระยะเวลาเปลี่ยนถ่าย (Transition Period) 2 ปี ซึ่งจะสิ้นสุดระยะเวลาเปลี่ยนถ่ายในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2570	สูง
2. ด้านระดับของการเปลี่ยนแปลงมาตรฐาน	เนื่องจากมาตรฐานนี้ มีการกำหนดระยะเวลาเปลี่ยนถ่าย (Transition Period) จากมาตรฐานเดิมเพื่อเข้าสู่มาตรฐานฉบับใหม่ไว้ที่ 3 ปี จึงพิจารณาได้ว่ามาตรฐานที่ประกาศใช้ใหม่มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหา โครงสร้างของมาตรฐานอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถของผู้ประกอบการในการปรับเปลี่ยนระบบให้เข้าสู่มาตรฐานที่ประกาศใช้ใหม่	กลาง

ระดับของการเปลี่ยนแปลงมาตรฐาน

		ต่ำ	ปานกลาง	สูง
ระยะเวลา	สูง		ISO 37001:2025	
	ปานกลาง			
	ต่ำ			

ภาพ Warning Sign แสดงระดับการเตือนภัยของมาตรฐาน ISO 37001:2025